КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра країнознавства та туризму

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана
з навчальної роботи
_____ Володимир ПАСЬКО
«28» 08 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТУРИСТИЧНЕ КРАЇНОЗНАВСТВО

для студентів

галузь знань	**J Транспорт та послуги**
спеціальність	**J3 Туризм та рекреація**
освітній ступінь	**бакалавр**
освітня програма	**Туризм**
вид дисципліни	**обов'язкова**

Форма навчання	**денна**
Навчальний рік	**2025/2026**
Семестр	**1-2**
Кількість кредитів ECTS	7
Мова викладання, навчання та оцінювання	**українська**
Форма заключного контролю	**іспит**

Викладач: **Валентин СТАФІЙЧУК**, кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри країнознавства та туризму

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____(_____) «__»___ 20__р.
підпис ПІБ

на 20__/20__ н.р. _____(_____) «__»___ 20__р.
підпис ПІБ

КИЇВ – 2025

Розробник: Валентин Стафійчук, кандидат географічних наук, доцент, доцент, кафедри країнознавства та туризму

ЗАТВЕРДЖЕНО
Завідувач кафедри країнознавства та туризму

_____ Ольга ЛЮБІЦЕВА
(підпис) (прізвище та ініціали)

Протокол № 19 від «27» 06 2025 р.

Схвалено науково-методичною комісією географічного факультету

Протокол від «27» 08 2025 року № 7

Голова науково-методичної комісії _____ Наталія КОРОГОДА
(підпис) (прізвище та ініціали)

«27» 08 2025 року

ВСТУП

Мета дисципліни полягає у тому, щоб дати майбутнім менеджерам туризму чітке уявлення про туристичні можливості та стан розвитку туризму в різних країнах та регіонах світу; визначити їхнє місце на світовому ринку туристичних послуг та як партнера України; показати процеси та явища, що відбуваються в туристично-рекреаційному господарстві на різних просторових рівнях, т. ч. з використанням комплексу міждисциплінарних даних. На цій основі підготувати фахівців для сфери туризму і рекреації з широким доступом до працевлаштування в індустрії туризму та гостинності, в органах державного управління різного рівня, громадських організаціях та ведення власного бізнесу.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Успішне опанування шкільної програми з «Географії» в розрізі економічної, соціальної та фізичної географії світу.
2. Оперування понятійно-термінологічним апаратом та географічною номенклатурою на рівні шкільної програми з географії.
3. Володіння навичками аналізу, синтезу, порівняння та іншими методами суспільно-географічних і країнознавчих досліджень.

3. Анотація навчальної дисципліни: Надається інформація про суть, етапи становлення та дефініції туристичного країнознавства; схему країнознавчого дослідження; підходи і принципи туристичного районування світу або окремо взятої держави. У розрізі туристичних регіонів ЮНВТО та історико-географічних регіонів світу (Центральна, Південна, Західна та Північна Європа; Південний Кавказ та Центральна Азія; Східна, Південно-Східна та Південна Азія; Австралія та Океанія; Англо-Америка, Кариби, Центральна та Південна Америка; Північна і Тропічна Африка; Близький Схід) та на прикладі окремих держав з кожного регіону надається інформація про територіальну організацію туристичної діяльності; природні, історико-культурні та інфраструктурні ресурси, що сприяють формуванню і функціонуванню туристичного господарства, його сучасний стан та перспективи розвитку, місце окремих держав і регіонів на світовому туристичному ринку.

4.Завдання дисципліни полягає у розкритті змісту основних понять і визначень, якими оперує туристичне країнознавство та засвоєнні схем країнознавчого дослідження і туристичного районування світу; ознайомленні з природними, історико-культурними та інфраструктурними туристичними ресурсами окремих регіонів і країн світу, рівнем їх сучасного політичного, економічного та соціального розвитку під кутом функціонування туристичного господарства; формуванні у студентів комплексного уявлення про сучасний туристичний ринок світу, місце окремих регіонів і країн та сучасні й перспективні форми взаємодії окремих країн і України на ньому. Також завдання дисциліни «Туристичне країнознавство» полягають у наданні студентам загальних та фахових компетентностей, передбачених освітньою програмою «Туризм», зокрема, формуванні навичок використання інформаційних та комунікаційних технологій (ЗК08); цінуванні та повазі різноманітності і мультикультурності (ЗК17); здатності розуміти сучасні тенденції і пріоритети розвитку туризму і рекреації, окремих його видів і форм на всіх рівнях управління (від глобального до локального) (ФК5) та здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал (ФК10).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність*)		**Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання**	**Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (*за необхідності*)**	**Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни**
Код	Результат навчання			
1.1	Теоретико-методологічні засади туристичного країнознавства та його понятійно-термінологічний апарат	*лекція*	*опитування, практична робота, робочий зошит, виступ на семінарі, тематичні контрольні роботи, проміжний контроль, іспит*	*до 3%*
1.2	Підходи до типології туристичних ресурсів	*лекція*		*до 3%*
1.3	Підходи до туристичного районування світу та окремих країн	*лекція*		*до 3%*
1.4	Природні, історико-культурні та інфраструктурні туристичні ресурси і умови та їх вплив на формування, сучасний стан і перспективи туристичного господарства окремих країн та регіонів	*лекція, семінар, практична робота*		*до 25%*
1.5	Місце окремих країн на світовому туристичному ринку	*лекція, семінар, практична робота*		*до 3%*
1.6	Вплив глобалізації та супутніх їй процесів по туристичну сферу і урізноманітнення туристичної діяльності регіонів і країн світу	*лекція, семінар, практична робота*		*до 3%*
2.1	Чітко і критично використовувати терміни, теорії, концепції науки для пояснення явищ і процесів на різних просторових рівнях	*семінар, практична робота*	*опитування на семінарі, практична робота, тематичні контрольні роботи, презентація, проміжний контроль, іспит*	*до 5%*
2.2	Аналізувати наукову, статистичну і науково-популярну джерельну базу та застосовувати методи наукових досліджень для вирішення конкретних завдань туристичного країнознавства	*семінар, практична робота*		*до 5%*
2.3	Використовувати теоретичні та прикладні знання для аналізу туристичного господарства будь-якої країни чи регіону світу	*семінар, практична робота*		*до 5%*
2.4.	Визначати передумови розвитку туристичного господарства на різних просторових рівнях	*семінар, практична робота*		*до 5%*
2.5	Вільно оперувати даними про країни та їх туристичні можливості (природні, історико-культурні та інфраструктурні туристичні ресурси; рівень розвитку туристичного господарства)	*семінар, практична робота*		*до 5%*
2.6	Визначати роль і спеціалізацію окремих країн і регіонів на туристичному ринку	*семінар, практична*		*до 5%*

	світу	*робота*		
2.7	Типізувати країни за набором передумов і ресурсів та сучасним рівнем розвитку туризму	*семінар, практична робота*		*до 5%*
2.8	Визначати найбільш перспективні форми туристичної взаємодії України та країн і регіонів світу	*практична робота*	*практична робота, презентація, іспит*	*до 5%*
3.1	Участь в обговореннях прикладних проблем і задач туристичного країнознавства, груповий пошук їх вирішення	*лекція, семінар, практична робота*	*участь в дискусіях, презентація, іспит*	*до 10%*
3.2	Усвідомлювати себе членом громадянського суспільства і складовою полікультурної спільноти з дотриманням відповідних норм і моральних цінностей, проявляти повагу до її культурного та індивідуального різноманіття	*семінар, практична робота*		
4.1	Обґрунтування власного бачення проблем і перспектив туристичного господарства окремих держав і регіонів світу, їх взаємодії з Україною та розуміння особистої відповідальності за прийнятті рішення	*семінар, практична робота*	*презентація, практична робота, іспит*	*до 10%*
4.2	Планувати своє навчання, адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх як для опанування дисципліни, так і з метою самореалізації в професійній туристичній сфері	*семінар, практична робота*		

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код) **Програмні результати навчання (назва)**	**1.1**	**1.2**	**1.3**	**1.4**	**1.5**	**1.6**	**2.1**	**2.2**	**2.3**	**2.4**	**2.5**	**2.6.**
1. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття (ПР14)			+	+	+	+						
2. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості (ПР16)						+						
3. Управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері (ПР17)	+	+			+			+				
4. Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях (ПР18)							+		+	+	+	+

Результати навчання дисципліни (код) **Програмні результати навчання (назва)**	**2.7**	**2.8**	**3.1**	**3.2**	**4.1**	**4.2**
1. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття (ПР14)			+	+		
2. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості (ПР16)				+		
3. Управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері (ПР17)					+	+
4. Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях (ПР18)	+	+	+			+

7. Схема формування оцінки: рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами роботи на семінарах, виконання практичних робіт, написання 2-х підсумкових контрольних робіт, захисту презентації.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови їх опанування на належному рівні така:

результати навчання – **1 (знання)** – до 40%;
результати навчання – **2 (вміння)** – до 40%;
результати навчання – **3 (комунікація)** – до 10%;
результати навчання – **4 (автономність та відповідальність)** – до 10%

7.1. Форми оцінювання студентів: У курсі передбачено дві змістовних частини, що відповідають 1-му та 2-му семестрам. Заняття проводяться у формі лекцій, семінарів та практичних робіт, передбачені індивідуальні завдання з туристично-країнознавчої проблематики. По завершенню 1-го семестру проводиться проміжний контроль. Завершується дисципліна складанням іспиту.

Семестрове оцінювання. Кількість балів, що студент отримує протягом року є сумою балів, що були отримані при оцінюванні усіх передбачених видів робіт.

Організація оцінювання. Упродовж навчання після завершення відповідних тем (див. тематичний план дисципліни) проводяться підсумкові контрольні роботи (перша включає теми 1-5, друга – 6-10). Підсумкові контрольні роботи проводяться письмово у формі тестів та відкритих запитань і покликані виявити знання і навички отримані при опануванні відповідних тем. Кожна з 2-х робіт оцінюється максимум у 10 балів. Студенти, які отримали за підсумкову контрольну роботу меншу за мінімально передбачену кількість балів, перескладають її.

Семінари проходять згідно робочої навчальної програми за передбаченим розкладом і планом та присвяченні обговоренню і вирішенню актуальних питань туристичного країнознавства в розрізі окремих країн та регіонів. Відповіді та активність на семінарах оцінюються максимум в 20 балів (відмінні відповіді на 4 семінарах). Складовою роботи на семінарах є також підготовка і захист 2-х презентацій. Теми для презентацій обираються на початку кожного семестру, а графік їх проведення узгоджується завчасно. Кожна оцінюється максимум в 5 балів (оцінювання відбувається за такими критеріями: змістовна частина і розкриття теми – до 3 балів; мультимедійна складова і подача результатів дослідження – до 1 балу; відповіді на запитання – до 1 балу);

Практичні роботи захищаються по виконанню відповідно до попередньо узгодженого графіку. Окремою складовою практичних робіт є обов'язкове заповнення робочого зошита. Виконання практичних робіт у підсумку формує до 10 балів (у т. ч. 2 бали за робочий зошит).

Оцінювання за формами контролю:

	ЗЧ1		***ЗЧ2***	
	Мін. –18 балів	*Max.– 30 балів*	*Мін. – 18 балів*	*Max.– 30 балів*
Семінари	*«3» x 2 = 6*	*«5» x 2 = 10*	*«3» x 2 = 6*	*«5» x 2 = 10*
Презентації	*«3» x 1 = 3*	*«5» x 1 = 5*	*«3» x 1 = 3*	*«5» x 1 = 5*
Практичні роботи + робочий зошит	*(«0,5» x 4) + 1 = 3*	*(«1» x 4) + 1 =5*	*(«0,5» x 4) + 1 = 3*	*(«1» x 4) + 1 =5*
Тематичні контрольні роботи *	*«6» x 1 = 6*	*«10» x 1 =10*	*«6» x 1 = 6*	*«10» x 1 =10*
«1» мінімальна/максимальна оцінку, яку може отримати студент. 1 - мінімальна/максимальна залікова кількість робіт чи завдань. * – усі тематичні контрольні роботи (ТКР) мають розрахунково-аналітичний характер				

Проміжний контроль: Після завершення 1-го семестру проводиться проміжний контроль щодо вивчення тем 1-5. Він по суті є змістовною частиною 1 (ЗЧ1; див. табл. вище) і передбачає відповіді та участь у роботі семінарів (до 10 балів), підготовку і захист презентації (до 5 балів), написання практичних (до 5 балів) та підсумкової контрольної (до 10 балів) робіт. **Підсумкова оцінка за проміжний контроль** (до 30 балів) формується автоматично як сума балів за усі зазначені види робіт:

	Мінімум	*Максимум*
Семінари	*6*	*10*
Презентації	*3*	*5*
Практичні роботи + робочий зошит	*3*	*5*
Тематичні контрольні роботи	*6*	*10*
Підсумкова оцінка за проміжний контроль	***18***	***30***

Рекомендований мінімум для отримання підсумкового контролю – 18 балів: при цьому студент має прийняти участь не менш ніж у третині семінарів, здати практичні роботи та написати контрольну роботу. Для студентів, які набрали сумарно меншу від 18 балів кількість, обов'язковою умовою для отримання підсумкового контролю є написання рефератів за питаннями пропущених чи недостатньо засвоєних тем.

Умови допуску до іспиту: Рекомендований мінімум для допуску до іспиту – 36 балів: при цьому студент має прийняти участь не менш ніж у третині семінарів, здати практичні роботи, заповнити робочий зошит та написати обидві контрольні роботи. Для студентів, які набрали сумарно меншу від 36 балів кількість, обов'язковою умовою для отримання допуску до іспиту є написання рефератів за питаннями пропущених чи недостатньо засвоєних тем.

Підсумкове оцінювання у формі іспиту. Іспит проводиться в письмовій формі у вигляді розгорнутих і тестових завдань. **Максимальна** кількість балів на іспиті – **40 балів**; **мінімальна** кількість балів, які додаються до семестрових – **24 бали** (60% від максимальних балів, що відводяться на іспит).

При простому розрахунку отримуємо:

	Змістовна частина 1	**Змістовна частина 2**	**Іспит**	**Підсумкова оцінка**
Мінімум	*18*	*18*	*24*	*60*
Максимум	**30**	**30**	**40**	**100**

Загалом формування оцінки спирається на «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (друга редакція), що введено в дію наказом ректора № 170-32 від 11 квітня 2022 року.

7.2. Шкала відповідності:

Відмінно	90-100
Добре	75-89
Задовільно	60-74
Незадовільно	0-59

8. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ теми	Назва теми	*Кількість годин*			
		лекції	семінари	практичні	самостійна робота
Змістовна частина 1. Теоретико-методологічні засади туристичного країнознавства. Туристичне країнознавство Європи					
1.	Вступ. Тема 1. Теоретико-методологічні основи туристичного країнознавства	2	2	2	12
2.	Тема 2. Туристичне країнознавство Центральної Європи	6	4	4	12
3.	Тема 3. Туристичне країнознавство Південної Європи	8	4	2	14
4.	Тема 4. Туристичне країнознавство Західної Європи	6	2	4	12
5.	Тема 5. Туристичне країнознавство Північної Європи	6	2	2	12
Разом за змістовну частину 1		28	14	14	62
Змістовна частина 2. Туристичне країнознавство Азії, Америки, Африки, Австралії та Океанії					
6.	Тема 6. Туристичне країнознавство регіонів Азії	4	6	4	10
7.	Тема 7. Туристичне країнознавство Австралії та Океанії	2		2	10
8.	Тема 8. Туристичне країнознавство регіонів Америки	4	4	4	10
9.	Тема 9. Туристичне країнознавство регіонів Африки	2	2	2	8
10.	Тема 10. Туристичне країнознавство Близького Сходу	2	2	2	8
Разом за змістовну частину 2		14	14	14	46
	Всього	**42**	**28**	**28**	**108**

Загальний обсяг – 210 ***год.,*** в тому числі:
Лекцій **– 42** *год.*
Семінари – **28** *год.*
Практичні роботи – **28** *год*.
Консультації – **4** *год.*
Самостійна робота **– 108** *год.*

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

А. ОСНОВНА

1. Вишневська О. О., Парфіненко А. Ю, Сідоров В. І. Туристичне країнознавство : підручник. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. 594 с.
2. Гурова Д. Д., Біляченко В. Д., Фролова М. О. Туристське країнознавство : навч. посіб. Запоріжжя : ЛІПС, 2009. 330 с.
3. Доценко А. І. Туристичне країнознавство : навч. посіб. Київ : Університет «Україна», 2022. 148 с.
4. Мальська М. П., Бордун О. Ю., Гамкало М. З. Туристичне країнознавство. Азія та Океанія : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 184 с.
5. Мальська М. П., Гамкало М. З., Бордун О. Ю. Туристичне країнознавство. Європа : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2021. 224 с.
6. Стафійчук В. І., Малиновська О. Ю. Туристичне країнознавство : навч. посіб. у 4-х томах; Т.1. Європа. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 282 с.
7. Стафійчук В. І., Малиновська О. Ю. Туристичне країнознавство : навч. посіб. у 4-х томах; Т.2. Азія та Океанія. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 190 с.
8. Стафійчук В. І., Малиновська О. Ю. Туристичне країнознавство : навч. посіб. у 4-х томах; Т.3. Америка. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 270 с.
9. Стафійчук В. І., Малиновська О. Ю. Туристичне країнознавство : навч. посіб. у 4-х томах; Т.3. Африка і Близький Схід. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 280 с.
10. Тонкошкур М .В., Поколодна М. М., Полчанінова І. Л. Туристське країнознавство : підручник. Харків : ХНАМГ, 2012. 473 с.

Б. ДОДАТКОВА

11. Будз М. Д., Постоловський Р. М., Троян С. С. Короткий довідник з комплексного країнознавства (методика країнознавчих досліджень, основні поняття та визначення, країни, персоналії). Київ, 2000. 42 с.
12. Дубович І. Країнознавчий словник-довідник. Київ : Знання, 2008. 839 с.
13. Країни-лідери туризму : навч. посіб. / відп. ред. О. О. Любіцева. Київ : Видавництво «Альфа-ПІК», 2019. 382 с.
14. Сапєлкіна З. П. Релігійний туризм: навч. посіб. Київ : Альтерпрес, 2009. 244 с.
15. Семенов В. Ф. Туристичне країнознавство: навч. посіб. Херсон : Грінь Д. С., 2013. 392 с.
16. Смаль І. В. Туристичні ресурси світу. Ніжин : Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2010. 336 с.
17. Стафійчук В. І. Санаторно-курортне господарство світу. *Рекреалогія*. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. С. 295-370.
18. Яценко Б. П., Бабарицька В. К. Країнознавство: основи теорії: навч. посіб. Київ : Либідь, 2009. 312 с.
19. International Tourism Highlights, 2024 Edition. [Електронний ресурс] – режим доступу: https://tourlib.net/wto/WTO_highlights_2024.pdf
20. UNWTO Global Tourism Dashboard. Country Profile – Inbound. [Електронний ресурс] – режим доступу: https://www.unwto.org/tourism-data/global-and-regional-tourism-performance